ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Ανεμοπετάλιο

Τόμ. 6, Αρ. 6 (2026)

Ανεμοπετάλιο

Μια «μικρή άσκηση ελευθερίας»: ή αλλιώς ο ρόλος γονέα και παιδιού στην επιλογή παιδικού βιβλίου

Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ

doi: 10.12681/anem.45032

Copyright © 2026, Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ

Άδεια χρήσης ##plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc.by-nc-nd4##.

Μια «μικρή άσκηση ελευθερίας»: ή αλλιώς ο ρόλος γονέα και παιδιού στην επιλογή παιδικού βιβλίου

Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ
Εκπαιδευτικός, συγγραφέας
dsouyioul@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η επιλογή παιδικού βιβλίου αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία που εμπλέκει τόσο τον γονέα όσο και το παιδί. Το παρόν άρθρο εξετάζει τη σημασία της ισορροπίας ανάμεσα στην καθοδήγηση των ενηλίκων και την αυτονομία του παιδιού κατά την επιλογή αναγνωσμάτων. Μέσα από μια παιδαγωγική και ψυχολογική προσέγγιση, αναδεικνύεται η διαδικασία της επιλογής ως παράγοντας ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας, της συναισθηματικής ανάπτυξης και της σχέσης γονέα-παιδιού.

Λέξεις-κλειδιά: *παιδικό βιβλίο, φιλαναγνωσία, γονεϊκή καθοδήγηση, αυτονομία παιδιού, αναγνωστική εμπειρία, κριτική σκέψη*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάγνωση αποτελεί θεμελιώδη δραστηριότητα για τη γνωστική, γλωσσική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Η επαφή με το βιβλίο ήδη από την προσχολική ηλικία συμβάλλει στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στη μάθηση και στον πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό, ανακύπτει ένα βασικό ερώτημα: ποιος αποφασίζει ποιο βιβλίο θα διαβάσει ένα παιδί - ο γονιός ή το ίδιο το παιδί;
Το δίλημμα αυτό δεν αφορά μόνο πρακτικά ζητήματα αγοράς ή δανεισμού βιβλίων, αλλά αγγίζει βαθύτερες παιδαγωγικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΓΟΝΕΑ ΩΣ «ΦΙΛΤΡΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ»

Οι γονείς συχνά λειτουργούν ως διαμεσολαβητές ανάμεσα στο παιδί και τον κόσμο του βιβλίου. Μέσα από τις επιλογές τους επιδιώκουν να διασφαλίσουν την ποιότητα, την παιδαγωγική αξία και τη συμβατότητα των αναγνωσμάτων με τις οικογενειακές αξίες.
Στο πλαίσιο αυτό, ο γονιός:

- αξιολογεί το περιεχόμενο και τη γλώσσα,
- λαμβάνει υπόψη την ηλικία και τη συναισθηματική ωριμότητα,
- εξετάζει την αισθητική και εικονογραφική ποιότητα.

Η στάση αυτή συνδέεται με τη θεωρία της υποστηριζόμενης μάθησης, όπως διατυπώθηκε από τον **Lev Vygotsky**, σύμφωνα με την οποία το παιδί μαθαίνει αποτελεσματικότερα μέσα από καθοδηγούμενες εμπειρίες χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι πρόκειται για μια απολύτως σωστή κίνηση!

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ

Παράλληλα με τη γονεϊκή καθοδήγηση, ιδιαίτερη σημασία έχει η ενεργή συμμετοχή του παιδιού στη διαδικασία επιλογής. Όταν το παιδί καλείται να εκφράσει τις προτιμήσεις του, αναπτύσσει:

- αίσθημα αυτονομίας,
- αυτοπεποίθηση,
- προσωπική σχέση με το βιβλίο.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές θεωρίες του **Jean Piaget**, η ενεργός συμμετοχή του παιδιού στη μάθηση ενισχύει τη γνωστική του εξέλιξη και την εσωτερική του παρακίνηση.
Ακόμη και όταν οι επιλογές του φαίνονται «ελαφριές» ή απλοϊκές, αποτελούν σημαντικό στάδιο στην οικοδόμηση της αναγνωστικής ταυτότητας.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Η επιλογή βιβλίου δεν αποτελεί απλώς μια καταναλωτική πράξη, αλλά μπορεί να μετατραπεί σε μια κοινή παιδαγωγική εμπειρία. Οι επισκέψεις σε βιβλιοπωλεία ή βιβλιοθήκες προσφέρουν ευκαιρίες διαλόγου και συναισθηματικής σύνδεσης μεταξύ γονέα και παιδιού.
Ερωτήματα όπως:

- «Τι σου αρέσει σε αυτό το βιβλίο;»
- «Τι σε κάνει να νιώθεις;»
- «Τι ιστορίες προτιμάς;»

ενισχύουν την κριτική σκέψη και την αναγνωστική συνείδηση του παιδιού.

Επιπρόσθετα, η διαδικασία αυτή συμβάλλει στη δημιουργία θετικών αναμνήσεων γύρω από το διάβασμα, οι οποίες λειτουργούν μακροπρόθεσμα ως κίνητρο φιλαναγνωσίας.

Η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Τα ερευνητικά δεδομένα και η παιδαγωγική εμπειρία συγκλίνουν στην ανάγκη ισορροπίας ανάμεσα στον έλεγχο και την ελευθερία. Μια αποτελεσματική πρακτική είναι η «ελεγχόμενη επιλογή», κατά την οποία ο γονιός:

- προτείνει μια μικρή ομάδα ποιοτικών τίτλων,
- επιτρέπει στο παιδί να επιλέξει μεταξύ αυτών.

Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η ποιότητα χωρίς να περιορίζεται η αυτονομία.
Η πρακτική αυτή ενισχύει τόσο τη συναισθηματική ασφάλεια όσο και την αναγνωστική ανεξαρτησία.

Η ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ

Σημαντικό στοιχείο της παιδικής ανάγνωσης αποτελεί η συναισθηματική της διάσταση. Το παιδί δεν θυμάται απαραίτητα τον τίτλο ή την πλοκή, αλλά το συναίσθημα που συνδέθηκε με τη διαδικασία.
Η παρουσία ενός υποστηρικτικού ενήλικα, που ακούει, συζητά και μοιράζεται τον ενθουσιασμό, μετατρέπει το βιβλίο σε «γέφυρα επικοινωνίας». Έτσι, η ανάγνωση γίνεται εμπειρία σχέσης και όχι υποχρέωσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επιλογή παιδικού βιβλίου αποτελεί μια πολυδιάστατη διαδικασία, που συνδυάζει παιδαγωγικές, συναισθηματικές και κοινωνικές παραμέτρους. Ούτε η αποκλειστική γονεϊκή απόφαση ούτε η απόλυτη ελευθερία του παιδιού συνιστούν ιδανικές πρακτικές.
Η βέλτιστη προσέγγιση βρίσκεται στη συνεργασία:

- ο γονιός λειτουργεί ως συνεργάτης, συνοδοιπόρος,
- το παιδί ως ενεργός εξερευνητής.

Μέσα από αυτή τη δυναμική, καλλιεργείται η φιλαναγνωσία ως στάση ζωής και όχι ως περιστασιακή δραστηριότητα. Η διαδικασία της επιλογής μετατρέπεται σε πράξη εμπιστοσύνης, αγάπης και παιδείας, με μακροχρόνια θετική επίδραση στη σχέση του παιδιού με το βιβλίο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Lev Vygotsky (1978). *Mind in Society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
2. Jean Piaget (1969). *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books.
3. Aidan Chambers (1993). *Tell Me: Children, Reading and Talk*. Stroud: Thimble Press.
4. Jim Trelease (2013). *The Read-Aloud Handbook*. New York: Penguin.
5. Teresa Colomer (2007). *La formación del lector literario*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
6. Μάρω Κουρή (2015). *Παιδική Λογοτεχνία και Αναγνωστική Αγωγή*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
7. Πηνελόπη Δέλτα (χ.χ.). *Το Παιδί και το Βιβλίο*. Αθήνα: Εστία.